

<https://doi.org/10.18778/0867-5856.24.1.12>

MAŁGORZATA DURYDIWKA

***CZYNNIKI ROZWOJU I ZRÓŻNICOWANIE
FUNKCJI TURYSTYCZNEJ NA OBSZARACH
WIEJSKICH W POLSCE***

WYDZIAŁ GEOGRAFII I STUDIÓW REGIONALNYCH
UNIwersytetu Warszawskiego
WARSZAWA 2012
ss. 376

Recenzowaną książkę Małgorzaty Durydiwki tworzą trzy obszerne części (cz. I – „Turystyka jako jedna z funkcji obszarów wiejskich”, cz. II – „Czynniki rozwoju funkcji turystycznej na obszarach wiejskich w Polsce”, cz. III – „Zróżnicowanie rozwoju funkcji turystycznej na obszarach wiejskich w Polsce w latach 1995–2005”) z szeregiem podrozdziałów, a także wstęp, podsumowanie, wykaz literatury (ponad 500 pozycji!) oraz załączniki. W pracy znajdują się 52 tabele, 84 ryciny, w tym wiele kolorowych, oraz 5 załączników stanowiących w większości zestawienia tabelaryczne, a zawierające m.in. podstawowe dane liczbowe do map za lata 1995 i 2005, a także wykaz i charakterystykę regionów turystycznych na obszarach wiejskich w 1995 i 2005 r.

M. Durydiwka w sposób bardzo syntetyczny przedstawiła cel i koncepcję pracy, a także metody badań. Za cel opracowania postawiła przedstawienie czynników stymulujących rozwój funkcji turystycznej oraz zróżnicowania przestrzennego poziomu rozwoju tej funkcji na obszarach wiejskich w Polsce w latach 1995–2005. Pojęcie funkcji turystycznej zdefiniowała jako „wszelką działalność społeczno-ekonomiczną w określonej jednostce przestrzennej skierowaną na obsługę turystów”.

Charakteryzując stan badań nad problemem funkcji turystycznej obszarów wiejskich autorka wykazała wielką erudycję, przejawiającą się m. in. w doskonałym opanowaniu podstawowej literatury przedmiotu, a jej cenną inicjatywą jest prezentacja dokumentów rządowych uwzględniających kwestię wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

Bardzo sprawnie napisana jest część książki charakteryzująca czynniki rozwoju funkcji turystycznej, a przede wszystkim ich podział. Według propozycji autorki, mają one charakter endogeniczny (wewnętrzny) i egzogeniczny (zewnętrzny). M. Durydiwka dokonała szczegółowej prezentacji wydzielonych czynników i przedstawiła ich charakterystykę.

Ostatnia część pracy ma charakter końcowej syntezy. Autorka uzasadnia wybór cech przyjętych do określenia funkcji turystycznej, który w znacznym stopniu wynikał z własnych doświadczeń, uzyskanych podczas licznych badań terenowych. W celu kwantyfikacji funkcji turystycznej autorka wykorzystała miernik syntetyczny *Ft* według procedury Z. Zioly, przy czym dokonała w tym przypadku odpowiednich modyfikacji i adaptacji (Z. Ziolo skonstruował ten wskaźnik w celu prezentacji koncentracji przestrzennej przemysłu). Zastosowany miernik pozwolił ukazać wielkość udziałów poszczególnych jednostek przestrzennych (gmin) w strukturze przestrzennej funkcji turystycznej w Polsce. Na podstawie wartości miernika *Ft* autorka wyznaczyła pięć poziomów (klas) rozwoju funkcji turystycznej na obszarach wiejskich.

Samą procedurę określania stopnia rozwoju funkcji turystycznej na obszarach wiejskich M. Durydiwka oparła nie tylko na sytuacji aktualnej, ale odniosła się również do historii turystyki w danym regionie czy miejscowości. Analizując zróżnicowanie rozwoju funkcji turystycznej autorka przebadła 2168 gmin wiejskich i obszarów wiejskich z gmin miejsko-wiejskich w Polsce. Wyznaczyła pięć poziomów rozwoju funkcji

turystycznej – od poziomu 0, gdy funkcja turystyczna nie została wykształcona, po poziom 4 – z bardzo dobrze rozwiniętą funkcją turystyczną. Najwięcej gmin o rozwiniętej funkcji turystycznej znajdowało się w roku 2005 na terenie województw: zachodniopomorskiego (8), małopolskiego i pomorskiego (po 6). Autorka zauważyła, że obraz przestrzennego zróżnicowania funkcji turystycznej na obszarach wiejskich jest dość stabilny. Równocześnie potwierdziła, że głównym czynnikiem rozwoju funkcji turystycznej na obszarach wiejskich w Polsce są wysokiej rangi walory przyrodnicze. Pozostałe elementy, choć również ważne, w warunkach polskich mają raczej charakter uzupełniający.

W dalszej kolejności M. Durydiwka przedstawiła propozycję typologii obszarów wiejskich w Polsce według funkcji turystycznej. Wyróżnia pięć typów gmin (0, A, B, C, D), przy czym istotne były tu takie czynniki, jak liczba firm zarejestrowanych w systemie REGON w sekcji H oraz liczba osób korzystających z noclegów. Kończącą część zasadniczych rozważań stanowi zagadnienie regionów turystycznych na obszarach wiejskich w Polsce. W 2005 r. autorka wydzie-

liła 34 takie jednostki. Bardzo pouczająca jest tab. 3.9. ukazująca historię polskiej regionalizacji turystycznej (s. 224–225).

Recenzowana książka M. Durydiwki pt. *Czynniki rozwoju i zróżnicowanie funkcji turystycznej na obszarach wiejskich w Polsce* jest niezmiernie interesująca pod względem poznawczym i metodycznym. Autorka poruszyła bardzo aktualny i ważny problem badawczy z punktu widzenia zarówno rozwoju nauk geograficznych, jak też nauk ekonomicznych i społecznych. Przyjęte metody badawcze stanowią znaczący wkład w rozwój metodologii nauk geograficznych. Jest to pierwsze poważne studium na temat szeroko rozumianej funkcji turystycznej na obszarach wiejskich i jej roli w rozwoju obszarów wiejskich. Praca stanowi *novum* nie tylko w literaturze polskiej. Bardzo poszerza ona dorobek światowego piśmiennictwa z zakresu geografii turystyki.

Antoni Jackowski
Uniwersytet Jagielloński